

Butlletí de l'Agenda 21 de la UAB

Número 2. Octubre 2007

SUMARI

- La UAB compra en verd
- Fotonotícies Breus
- Mesurant la sostenibilitat de la UAB: l'indicador
- Bústia: L'Agenda 21 et respon
- Miscel·lània ambiental
- El personatge
- Ens fem ressò de...
Les Segones Jornades Internacionals del Biodièsel debaten les quotes d'energies renovables de la Unió Europea
- Agenda

Redacció:
Oficina de Medi Ambient UAB
Adreça electrònica: medi.ambient@uab.cat web: www.uab.cat/agenda21

La UAB compra en verd

Què és la Compra Verda?

Durant els processos de compra es prenen decisions que poden tenir una important contribució amb el respecte al medi ambient. Per això és fonamental adoptar un comportament responsable com a consumidors. El concepte de compra verda es refereix a la integració de la component de sostenibilitat en la presa de decisions de compra de béns i la contractació de serveis.

La Universitat Autònoma de Barcelona, com administració pública, ha pres el compromís de fomentar la compra pública verda. Des de 1999 la UAB va començar a introduir consideracions ambientals en la compra i la contractació d'alguns dels serveis de la universitat com el *vending*, la restauració, la reprografia i la higiene i neteja.

El compromís de la UAB

En el marc del Pla d'acció local per a la sostenibilitat de la UAB (Agenda Local 21), dins la línia estratègica "Gestió de residus i ambientalització", s'ha inclòs un programa específic anomenat: "Ambientalitzar la compra i els serveis de la UAB seguint criteris de sostenibilitat i d'ètica".

D'acord amb el Pla, el Grup de Recerca en Ecodisseny i ACV de l'ICTA va realitzar entre el juny del 2003 i el setembre del 2004 l'estudi "Eines per a la compra verda a la UAB", amb la finalitat de facilitar a mig i llarg termini la implantació d'un sistema de compra verda a la UAB.

L'any 2004, amb el suport de l'Agència de Residus de Catalunya, es va iniciar el projecte de Compra Verda per a donar continuïtat a l'estudi inicial i implantar la compra verda a la universitat.

Actuacions destacades

Dins d'aquest projecte s'han fet diverses actuacions, entre les quals cal destacar les següents:

- Es va realitzar un estudi de percepció sobre la compra verda al personal d'administració i serveis (PAS), on els enquestats van ressaltar la manca de coneixements sobre compra verda i la manca de disponibilitat pressupostària per a fer una compra més verda.
- S'han fet dues edicions d'un mòdul formatiu sobre compra verda adreçat al PAS, amb molt bona valoració per part dels alumnes.
- En el marc de la Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles, es va organitzar una jornada sobre compra verda adreçada a les oficines de contractació i les oficines de medi ambient de les universitats espanyoles. Fruit de la jornada es va redactar la Declaración de Universidades sobre Compra Verde emesa el 6 d'octubre de 2005 en el marc del Seminario permanente del Grupo de Trabajo sobre Calidad Ambiental y Desarrollo Sostenible.

- S'han redactat dos manuals de compra verda: "Manual de compra verda de material d'oficina i equips informàtics" i "Manual de compra verda de material de laboratori"
- S'ha realitzat una campanya de comunicació sobre compra verda adreçada als estudiants, amb plafons informatius als diferents centres, identificació de productes verds a la botiga ABACUS coop., realització d'una enquesta als estudiants, etc.

Podeu trobar més informació al respecte al web: www.uab.cat/compraverda

Una tasca reconeguda

La UAB ha estat guardonada per aquest projecte amb el Premi de Medi Ambient 2007 a actuacions de reducció i reciclatge i minimització dels residus, atorgat pel Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat. En aquesta convocatòria s'ha valorat la seva acció innovadora i de gran interès dins de l'àmbit educatiu i professional com a acció que fomenta la prevenció de residus.

Logotip del projecte Compra Verda de la UAB

Foto-notícies breus

Fullet del nou Pla d'acció 2007-2010

Una vegada redactat el nou Pla d'acció per a la sostenibilitat revisat, s'ha elaborat un fullet resum per tal de donar-ho a conèixer a tota la comunitat universitària. Aquest fullet està disponible en format pdf a la pàgina web de l'Agenda 21 (www.uab.cat/agenda21). Al fullet trobareu els programes i accions a realitzar durant el període 2007-2010, incloses dins les cinc línies estratègiques del Pla.

Visita als Itineraris de natura en l'Any de l'Evolució

La UAB disposa des de l'any 1998 de dos itineraris de natura que transcorren pels espais naturals més singulars i millor conservats del campus de Bellaterra. Amb motiu de l'Any de l'Evolució s'han organitzat durant el curs 2006-2007 diferents visites guiades a aquests itineraris per a poder-ne observar la fauna i flora típica del campus. També s'ha editat un llibret amb la flora i la fauna més comú als itineraris. Aquestes visites han estat realitzades per professorat del Departament de Biologia Animal i Vegetal de la UAB, i estaven dirigides a la comunitat universitària i també a persones externes a la universitat.

La UAB participa al ral·li solar Phebus 2007

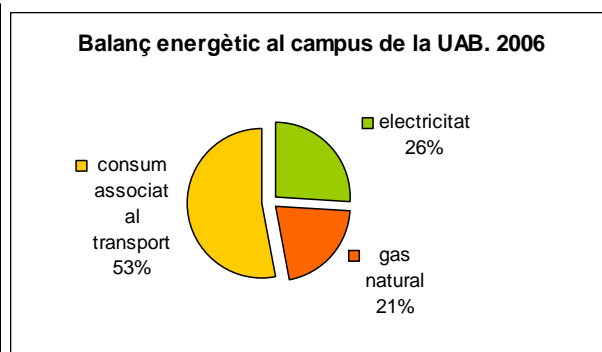
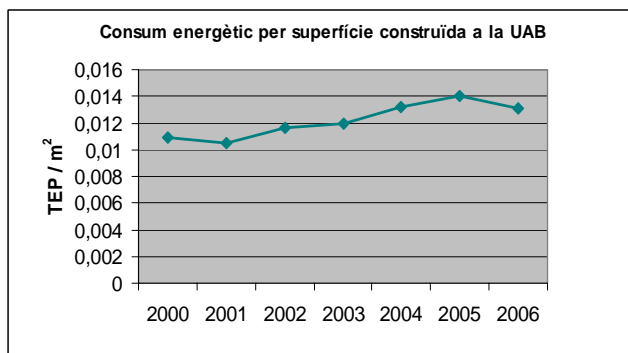
El passat 1 de juny la UAB va participar a la primera etapa de la setena edició del Ral·li Phebus. Aquest Ral·li està organitzat per Phébus-Ariege i Volt-Tour, i consta de 4 etapes, de l'1 al 5 de juny i té sortida a Girona i arribada al cap de munt del Coll del Pimorens. En aquest Ral·li hi participen vehicles amb emissió zero. La UAB hi ha participat amb un dels seus cotxes elèctrics.

Mesurant la sostenibilitat de la UAB: l'indicador

El Pla d'acció per a la sostenibilitat de la UAB disposa d'un Pla de seguiment format per 23 indicadors, que permeten monitoritzar el compliment del Pla d'acció i l'estat ambiental de la UAB.

Indicador de seguiment 7. CONSUM FINAL D'ENERGIA

Descripció	Mesura el consum final d'energia considerant els diferents tipus d'energia consumits al Campus: energia elèctrica, gas natural, combustibles líquids associats al transport		
Unitats	<ul style="list-style-type: none"> - TEP¹ total consumit - TEP total per unitat de superfície - % (en TEP) per tipus d'energia 		
Tendència desitjada	↓ TEP total per unitat de superfície		
Programa de referència	3.1 Millorar l'eficiència energètica i potenciar l'estalvi energètic		
Freqüència de mesura	Anual (bianual en el cas del transport)	Any d'inici de càlcul	2006
Abast	UAB i unitats territorials	Font de les dades	Direcció d'Arquitectura i de Logística (OST)

Font: elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'Oficina de Serveis Tècnics, Direcció d'Arquitectura i de Logística.

- **Valoració:** Tot i els esforços dedicats en l'estalvi energètic, durant els darrers anys s'ha produït un increment del consum energètic, provocat sobretot per l'increment de sol·licitud de confort. Si s'observen les fonts energètiques, més del 50% de l'energia està associada al transport, i la major part correspon als desplaçaments amb vehicles privats.
- **Actuacions relacionades dutes a terme al 2006:**
Durant l'any 2006 s'han fet actuacions per a millorar l'eficiència energètica dels sistemes d'il·luminació i climatització de diferents edificis de la UAB. Algunes d'aquestes actuacions han estat subvencionades per l'Institut Català de l'Energia.

¹ TEP: Tona equivalent de petroli. Factors de conversió (font dades: ICAEN, Institut Català d'Energia)

- Electricitat (kWh): 11.629 kWh = 1 TEP
- Gas natural (m³): PCI (poder calorífic inferior): 10.856 kWh = 1 m³

Bústia: L'Agenda 21 et respon

Aquest és un espai obert a totes les consultes i suggeriments que ens vulgueu fer. En properes edicions del butlletí es publicaran les consultes que ens feu arribar, i a les quals el personal tècnic de la universitat intentarà donar resposta.

Per escriure a la bústia de suggeriments enviar un correu a:
medi.ambient@uab.cat

Miscel·lània ambiental

El racó amagat del campus
Imatge: Saps on és?

Trobaràs la resposta a la pàgina següent...

Miscel·lània ambiental: la resposta

RESPOSTA: la imatge correspon al **Roure centenari** de la UAB, situat a l'itinerari del Torrent de Can Domènec.

Com arribar-hi

Aquest exemplar de *Quercus cerrioides* es troba al torrent de Can Domènec, a un dels dos itineraris de natura del campus. Aquest itinerari senyalitzat té una durada aproximada d'una hora, i passa per indrets singulars com el roure o la Font del Carme.

Mapa de l'itinerari de natura de Can Domènec (itinerari vermell)

El Roure centenari

Situat en un entorn privilegiat, a la llera del Torrent de Can Domènec, i al costat de la Font del Carme, aquest roure és un dels exemplars més antics i majestuosos del campus de la UAB.

L'any 1998 es va fer un tractament al roure, i es van determinar les seves mides i la seva edat. El roure té un perímetre basal de 365 cm i un perímetre de 130 cm i una altura aproximada de 22 m.

El roure té una edat aproximada de 130 anys.

Imatge del roure centenari.

Ens fem ressò de...

Es celebren les III Jornades Internacionals de Biodièsel

Què és el biodièsel?

El transport (tant de mercaderies com de persones) és el principal generador de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, principal causant del canvi climàtic. Des de fa més d'una dècada els països com Alemanya o Brasil van ser capdavanters en la creació de combustibles que reduïssin les emissions, i que poguessin substituir els combustibles fòssils.

El biodièsel és un combustible que s'obté d'olis vegetals tractats químicament per tal d'obtenir un combustible semblant al dièsel, que pot ser usat en substitució del gasoil derivat de combustibles fòssils convencionals.

Les principals avantatges mediambientals que suposen l'ús del biodièsel són la reducció d'un 80% a les emissions de CO₂, la nul·la emissió de partícules de sofre i en alguns casos la reutilització d'un residu com l'oli vegetal de cuinar usat.

L'Associació Catalana del Biodièsel

L'Associació Catalana del Biodièsel és una entitat sense ànim de lucre que té com objectiu, entre d'altres, promocionar l'ús del biodièsel. En el desenvolupament de la seva tasca, organitza anualment unes jornades de divulgació de les novetats tècniques i d'utilització del biodièsel.

L'Associació Catalana de Biodièsel (ACBiodièsel) va organitzar la Jornada titulada "Polítiques de l'Administració per a la Promoció del Biodièsel" que es va celebrar el 28 de febrer del 2007 en el marc del saló ECOCITY per donar a conèixer les accions públiques que s'estan portant a terme en aquesta matèria. Diverses autoritats de l'àmbit europeu, nacional, autonòmic i local van explicar quines eren les seves directrius per impulsar l'ús de l'esmentat biocarburant.

A les jornades es va parlar de les recomanacions portades a terme per la

Unió Europea per incrementar l'ús de les energies alternatives (renovables) com substitutiu de l'ús dels carburants fòssils.

Jornades Internacionals de Biodièsel. Febrer 2007

Estat actual

El biodièsel és un de les possibles alternatives als combustibles fòssils. Avui en dia, hi ha un nombre important de benzineres que distribueixen biodièsel als consumidors, i flotes de transports que l'utilitzen com a combustible.

L'actual Pla General de l'Energia de Catalunya 2006-2015 preveu que el consum de biodièsel a l'any 2015 sigui d'un 18% sobre el total del gasoil distribuït a Catalunya.

La Comissió Europea ha marcat uns percentatges de substitució del 10% en l'any 2010 o del 20% en 2020. Per a poder complir aquests objectius europeus, els governs centrals i autonòmics dels estats membres hauran d'adoptar una sèrie d'accions: la que sembla més imminent és l'obligatorietat de barrejar, en el cas del biodièsel amb el gasoil, o l'etanol amb benzina, en un percentatge fix. Cada producte tindrà la seva estratègia, però en el cas del biodièsel començarà en un 2% i, partint d'aquí, s'anirà incrementant. Altres accions podrien ser sol·licitar a les Administracions que els vehicles públics donin exemple usant biocarburants i també demanant als serveis de transport de viatgers que ho utilitzin.

L'experiència de la UAB amb el biodièsel

La UAB usa des del 2000 biodièsel com a combustible a la flota interna de vehicles dièsel. Actualment el biodièsel emprat prové d'olis vegetals de cuinar usats i és produït a la planta de Stocks del Vallès, situada a Montmeló. Amb l'ús d'aquest biocombustible la UAB evita l'emissió d'unes 50 tones de CO₂ l'any.

El personatge

Manel Ebri

President de l'Associació Catalana del Biodièsel

En Manel Ebri és llicenciat en Ciències de l'Educació per la Universitat de Barcelona. Va començar a treballar a la Universitat Autònoma de Barcelona el 1999, com a Cap d'Àrea de Logística i Medi Ambient. Aquesta època va ser molt productiva en temes de medi ambient, en col·laboració amb el Vicerector de Campus, el Dr. Manel Sabés, i el cap i els tècnics de la OSHA, en Pere Ysern i en

Paco Muñoz, na Marta Rubio i n'Anna Florensa van introduir el biodièsel, primer a la flota d'autobusos i després a la resta de vehicles. Les primeres proves es van fer amb biodièsel d'importació, però quan es va construir la planta de Stocks del Vallès (Montmeló), l'any 2002, es va generalitzar la seva utilització.

En el 2004 va passar a ser, per una banda, administrador del Rectorat i de l'edifici d'Estudiants i, per l'altre, delegat per la gerència de la Universitat per a projectes com el Campus Ítaca, l'estudi de la Responsabilitat Social Corporativa de la UAB, la Presidència de l'Associació Catalana del Biodièsel, i altres temes de col·laboració de la UAB amb empreses d'inserció laboral, sobretot per col·lectius de difícil reinserció.

1. Què és l'Associació Catalana del Biodièsel i quins objectius té?

L'Associació Catalana del Biodièsel (ACBiodièsel) és una entitat sense ànim de lucre, els objectius de la qual són:

1. Promocionar l'ús del Biodièsel, sol pur o en barreja amb gasoil com a carburant per a vehicles i maquinària de tot tipus, equipats amb motors de cicle dièsel adequats a aquest carburant.
2. Vigilar la consecució d'un combustible biològic homogeni que reuneixi les característiques tècniques de la norma europea EN 14214 per al biodièsel 100%, i, per a les mescles de venda al públic, la EN590.
3. Recomanar als associats un sistema de garantia de qualitat que garanteixi l'acompliment de les normes que es dictin en cada moment.
4. Realitzar les accions necessàries i vetllar perquè els fabricants incloguin sense restriccions el biodièsel als seus catàlegs, com a combustible autoritzat.
5. Facilitar als associats un mitjà imparcial, a fi i efecte de donar les respostes tècniques necessàries als usuaris.
6. Representar als membres de l'Associació davant les Administracions, defensant els seus interessos.

Els membres de l'ACBiodièsel són:

- Productors: Stocks del Vallès S.A., Bionet Europa S.L., Acciona Biocombustibles, Albabio Andalucía S.L.
- Distribuïdors: Petromiralles S.A., Petrocat S.A., Via Oil S.A.
- Usuaris: Transports Metropolitans de Barcelona, Urbaser
- Socis Institucionals: UAB, Institut Català de l'Energia (ICAEN), Universitat Rovira i Virgili, Universidad de Castilla La Mancha, i ara s'està en converses amb la Universitat de Lleida.

L'Associació Catalana del Biodièsel, es va crear l'any 2003. L'Autònoma va entrar com usuària, però l'any següent va assolir la presidència representada per en Manel Ebri. Ha estat un període fructífer, es van començar a fer les Jornades Internacionals del Biodièsel amb caràcter anual, les primeres van tenir lloc l'any 2004 a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, les segones a la UAB i les darreres es van fer el passat mes de Febrer en el marc del Saló Ecocity a la Fira de Barcelona on l'ACBiodièsel va tenir representació amb un estand. Les III Jornades van portar per títol "Polítiques de l'Administració per la Promoció del Biodièsel", on diverses

autoritats, tant a nivell europeu, nacional com autonòmic o local, van explicar les seves directrius per impulsar l'ús d'aquest biocombustible.

En aquests anys s'han signat diversos convenis amb organismes públics i empreses, l'Agència de l'Energia de Barcelona, l'Ajuntament de Girona, l'Institut Metropolità del Taxi, FCC, Delphi (constructor de bombes d'injecció), etc., amb la finalitat de col·laborar en l'impuls de l'ús del biodièsel.

Actualment l'ACBiodièsel, per encàrrec de l'ICAEN, està elaborant el Pla de Qualitat del Biodièsel a Catalunya.

2. Quina és la situació actual del biodièsel a Catalunya i quin és el seu potencial?

Catalunya, junt amb Navarra, van ser pioneres en l'experimentació amb biodièsel a Espanya. Actualment hi ha dues plantes de producció a Catalunya amb una capacitat total de producció de més de 80.000 t/any, dels quals 60.000 tones es produeixen amb oli reciclat i les 20.000 restants amb oli verge. Estan en projecte 8 plantes més que sumaran en total més de 800.000t/any.

El Pla de l'Energia de Catalunya 2006-2015 elaborat pel Govern de la Generalitat preveu que l'any 2015 un 16,1% dels carburants d'automoció seran biocarburants d'origen vegetal. El biodièsel serà un 18% del consum energètic de gasoils, equivalent a 785.000 tep (858.000 tones anuals). Conscient de la necessitat de matèria prima, l'Institut Català de l'Energia va encarregar un estudi a l'Empresa Àmbit Rural sobre el potencial del camp català que va demostrar que aquesta producció difícilment es podrà abastir amb cultius provinents del nostre camp, per tant és necessari que també es promogui la recollida d'olis reciclats.

3. Quin paper té la universitat en el foment d'aquest biocombustible?

La Universitat Autònoma de Barcelona i l'Ajuntament de Mataró van ser les primeres administracions en la utilització regular de biodièsel a Catalunya; en el 2000 la UAB va començar a utilitzar biodièsel a tota la seva flota de vehicles i l'ha utilitzat en proporcions diverses al llarg d'aquests anys.

Són exemples de la seva implicació la realització d'un estudi de mercat i satisfacció d'usuaris del biodièsel a Catalunya el 2004, fet per l'ICTA, la organització de les II Jornades Internacionals del Biodièsel a l'edifici del Rectorat i la presidència de l'ACBiodièsel.

En el futur la UAB hauria de continuar aquesta tasca amb la presidència de l'Associació (si hi ha reelecció), assistint a fires, col·laborant amb l'organització de les Jornades, fomentant acords amb administracions, col·laborant amb campanyes de sensibilització en escoles per promoure la recollida d'olis domèstics, etc.

Trobaràs més informació al web de l'Associació Catalana del Biodièsel: www.acb.org

L'Agenda

Dies mundials destacats

Primer dilluns d'octubre: Dia Mundial de l'Hàbitat

Segon dimecres d'octubre: Dia Internacional per a la reducció dels Desastres Naturals

6 de novembre: Dia Internacional per a la Prevenció de l'Explotació del Medi Ambient en la Guerra i el Conflictes Armats

29 de desembre: Dia Mundial de la Biodiversitat

Agenda d'activitats

Exposició "Tu en el món teu. Ecologia quotidiana i sostenibilitat"

Lloc: Centre Cultural de Caixa Terrassa. Exposició permanent

Horari: de dilluns a divendres, de 9 a 14 hores i de 16 a 21 hores, i els dissabtes, diumenges i festius, de 12 a 14 hores i de 18 a 21 hores.

Exposició sobre medi ambient al nostre país que presenta de forma conjunta els aspectes ecològics bàsics sobre la vida diària de les persones, incidint especialment en els actes i en les actituds individuals i les seves conseqüències.

Més informació: http://www.erf.es/novetats/Previa_Caixa_Terrassa.html

Activitats de Tardor del Centre de Recursos Barcelona Sostenible

El Centre de Recursos organitza nombroses activitats per a relacionades amb l'energia, amb l'objectiu és conèixer la història, l'actualitat, les alternatives i les innovacions en l'àmbit energètic a través d'itineraris per la ciutat, visites a diferents instal·lacions emblemàtiques i tallers.

Totes les activitats són gratuïtes i cal inscripció prèvia.

Tel. 932 374 743

A/e: recursos@bcn.cat

Més informació: <http://www.bcn.es/agenda21/crbs/>

Convenció Catalana del Canvi Climàtic

Jornada Inaugural el 17 d'octubre de 2007

Inscripció a: www.oficinacanviclimatic.cat

Places limitades. Imprescindible inscripció.

Període: del 21 de setembre al 9 d'octubre de 2007